

ההישג של תמיד: כולם משמיצים

מעולם לא הושמעה תנועת החרות על-ידי יריביה, כפי שהושמעה החודש על-ידי מנהיגיה. קריאות כמו: "סרטן!", "שטן!", "שקרן!" "עוכר ישראל!", "בוגד!", "כלב מצורע!" ו"זונות!" הוטחו בישיבת מרכז המפלגה. אך הדברים שנאמרו בנאומים פומביים, במאמרים חתומים ובראייונות עם עתונאים היו חמורים וקיצוניים הרבה יותר.

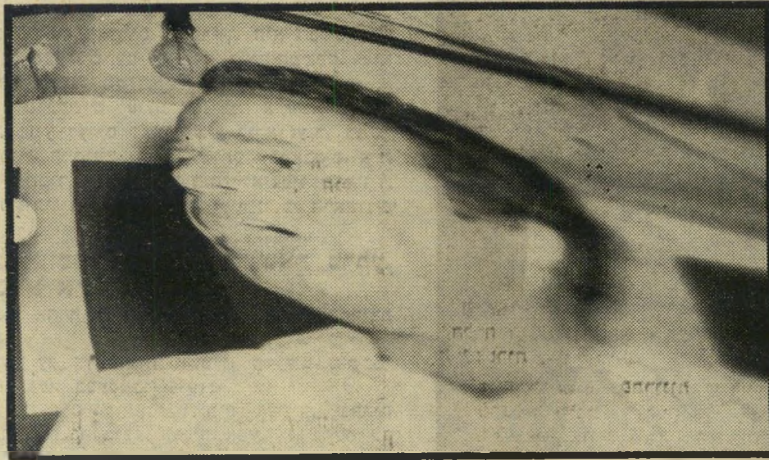
- **ה"כ חרות שמואל תמיד:** "בוץ גדול, ולכלוך שהנפש בוכה על כך."
- **ה"כ חרות אליעזר שוסטק:** "אדם זר חושב שכאן בית משוגעים."
- **תמיד לבאדר:** "מי אתה ומה אתה? אתה אפילו לא תישבר, אתה תהיה לבדיחת המדינה."
- **באדר על תמיד:** "רק אדם ניב" זה יכול להגיד דברים כאלה."
- **עסקן חרות יצחק פגל:** "נעלמו אהבת אחים ואידאליזם משותפים, ובמקומם באו השינואה התהומית והקינאה הבוערת, זילזול בלי גבול והשמצות בלי רסן וכדאי זם של חנופה וחשבון."
- **באדר על תמיד:** "הוא מומחה לפילוגים."
- **תמיד:** "באדר הסביר לי, כי אינו
- **תמיד:** "אני מושק!"
- **בן-אליעזר:** "תמיד הגיע לתנועה כעורך-דין מצליח אך כפושט-רגל פוליטי."
- **תמיד:** "חשבתי שיכולים להוציאני מן המוסדות, אך לא ידעתי שמוסגלים לנסייון לרצח בדובה."
- **בגין:** "מלחמה ברוטאלית, אכזרית וגסה — לא על רעיון, אלא על מקום."
- **תמיד:** "לא כוונה לבירור האמת בפני מגישי התלונה, אלא תאחת נקם של עסקנים שוקעים, שרגשות קנאה אישית מכר סמים בהם."
- **בגין:** "את המלחמה הזאת מנהלים בכחש, הסוואה והתכחשות לעובדות."
- **עסקן חרות יעקב יונדורף:** "שמואל תמיד אינו מסתכל אך חייאה התנועה, אלא איך שמואל תמיד יראה בה."

הר א י

- **מרדור:** "עבירות הגובלות ב"פלילים."
- **שוסטק:** "אף אויב לא עולל לנו מה שאנו עוללנו לעצמנו."
- **בן-אליעזר:** "החתייה המכוערת הולכת ומעמיקה."
- **תמיד:** "כמה דמויות שגילו אולת-יד חוסר-אונים וטאלי במאבקים נגד השל-טון, קיבלו רוח-נעורים מחודשת כשהנושא היה חיסול חבר מבפנים — זה אופייני לכל קבוצה מתנונת."
- **עסקן חרות עורך-הדין שרגא יורם:** "חילול השם! תמיד, מה אתה עושה פה?"
- **תמיד:** "אתם עושים מסע צלב מקודש."
- **בגין:** "המגמה היא כי הזקנים ייל-כו וראשיהם יערפו."
- **שוסטק:** "אחירה מחניקה שוררת בתנועה! סיט!"
- **בגין:** אל עסקן חרות מאיר האוס: "לצערי לא אוכל עוד לראותך כירידי. אל הפנה אלי לא בכתב ולא בעל-פה."
- **האוס:** "עיני של האח הגדול פקר חה."
- **בגין:** "יש ילדים מפונקים, החוב-עים מדי פעם בפעם צעצוע חדש. אפילו תבטיח להם לחיות, הם ידרשוהו מיד; ולא — יתחילו לנשוך את השטיח או לנפץ את הרהיטים."
- **הפרופסור ערי ז'בוטינסקי:** "על בגין להבין שעליו רובצת האחריות למעשה ליצים לא פחות מאשר על תמיד."
- **באדר:** "תמיד הרס את עצמו."
- **תמיד:** "באדר התיר לעצמו גוהגים

חבר בסיעת חלכת לבן משום שכן-אליעזר הוא בור ועם הארץ."

- **ה"כ חרות מנחם בגין:** "תמיד! אל תקרא לי יותר מנחם."
- **תמיד:** "כל מי שמותח ביקורת על בגין, יש עליו חותמת גמור."
- **בן-אליעזר:** "פוגרומיציק! קאריי-ריסט!"
- **תמיד:** "באדר אדם שאינו דובר אמת."
- **בן-אליעזר:** "לצערי אינני מאמין יותר בשמואל תמיד."
- **מרדור:** "שמואל, אל תמשוך אר-תי בלשון בקשר להגינות."

תמיד

ובכותרות המפוצצות, זולת בגין, היה שמואל תמיד עצמו. הדבר לא הגביר את אהדת שאר עסקני חרות אלו.

לדעתי, היה זה מסע-בחירות גרוע. לא היה לו קו מנחה. אמצעים עצומים בוזבוזו בתועלת מינימלית. מערכת הבחירות של מפא"י, בהסוואה המוצלחת של את"א, היתה מגובשת יותר.

בוודאי אין לייחס לתמיד לבדו את האשמה לשלון גח"ל בבחירות. היו לכך סיבות רבות, חיצוניות ופנימיות. אך בוודאי הוא שותף לשלון זה.

אחרי הבחירות מיעט להופיע במליאת הכנסת. במיקרים המעטים שדיבר — דומני כחמש או שש פעמים בכל השנה — נקט בקו הפוך מזה שנקטנו בו אנחנו: בעוד שאנחנו השמענו ביקורת קיצונית ועיקבית בשפה מתונה, הוא השתמש בביטויים קיצוניים ביותר כדי להביע ביקורת קלושה מאד, על תעריפי החשמל ועל גובה המקדמות של מס-הכנסה. כזה היה מצבו עד ערב ועידת חרות.

ואז עשה, כמינהגו, את שניאתו הפאטאלית, שנבעה מחוסר מחשבה. אני יכול רק לשער איך התגלגלו הדברים. אך נראה לי כי העובדות מדברות בשפה ברורה. בעל המיבצע לא היה תמיד, אלא אליעזר שוסטק. שוסטק, בניגוד לתמיד, לא הסתיר מעולם את דעתו השלילית על הנהגת בגין, מאז איים בגין על קיום הסתדרות העובדים הלאומית, השייכת לשוסטק.

לשוסטק היו מסרות מגובלות. הוא ידע שאין לו סיכוי להיות לראש התנועה, וגם

(המשך מעמוד 9)

עשרות סעיפים, מהם רבים מילולית — אך רק את אותם שנראו לו פופולאריים, תוך פסילת הבלתי-פופולאריים, למשל: הורישה לשלום, אך ללא הכרה בתנועה הלאומית הערבית וללא נכונות להחזיר אפילו פילט אחד. משל אחר: הורישה לביטול הסוכנות היהודית, אך ללא ביקורת על הרעיון הציוני, וכן הלאה.

מיפחד משונה זה, שחובר לצורך הרגע, היה מיותר. "המישטר החדש" לא יכול היה ללכת לבחירות. המצע נגנז ונשכח. בצדק.

ליד השוקת השבורה

למחרת הבחירות נאלץ תמיד לשאול את עצמו את השאלה שהיה צריך להציג לעצמו בראשית הדרך: אם כך, מה הלאה?

לא היה לו פתרון. הוא זרק מעליו, כבזז ובזילזול גמור, את הגרוטאות הפוליטיות שאסף קודם לכן. במקום אדה, כולם בעלי השקפה ריאקציונית מובהקת, באו צעירים מן השמאל הקיצוני.

רובם היו חסידיסונה, שלא הלכו עימו למק"י. אחרים היו אידיאליסטים, שחיפשו פעולה להגשמת רעיונותיהם. אחרים היו קארייריסטים, שנמאס להם להיות מחוץ למחנה. בהעדר פעולה, החליט תמיד להוציא שבועון, שיתחרה בשבועון המסויים. כך נולד יעד, חיקוי קלוש של העולם הזה. הוא הופיע כשנה, נכשל לחלוטין.

אחת התעלומות היא מניין בא הכסף לכל אלה. "המישטר החדש" הוציא בין רבע מיליון לחצי מיליון לירות.

רק חלק קטן מאד מכסף זה בא מכיסו של תמיד עצמו, למרות שהוא החל מתעשר במהירות. (כאחד מעורכי-הדין היקרים ביותר בארץ, החל צובר נכסים, הפך בעל-מניות במיפעלים רבים, וכיום יש לו יד בעסקות כלכליות רבות). תרומה גדולה באה מראובן ("רודי") הכט, בעל ממגורות דגון, רבייוניסט וחיק המחפש בכנות דרך פוליטית חדשה. אך התעלומה נשארה בעינה.

לקראת הבחירות לכנסת החמישית, ב-1961, עמד תמיד ליד שוקת שבורה. עתונו נכשל. בתנועתו לא נותרו אלא צעירים שונים, רובם מסוכסכים זה בזה, רבים מהם בעלי דיעות שמאליות. כדי להקים כוח חדש באמת — אילו רצה בכך — היה צורך במאמץ מרוכז, עיקבי ויקר של שנים רבות.

הוא מצא דרך הרבה יותר פשוטה: לחזור לתנועת החרות, אותה נמש כעשר שנים לפני כן בטריקת דלת.

כבר במסע-הבחירות של 1961 הופיע כמה פעמים בציבור מטעם חרות. יתכן שכבר אז יכול היה לקבל מקום בכנסת, מטעם התנועה, אך הוא חשש כי הציבור לא יבין מעבר פתאומי כזה. הוא חיכה עד אחרי הבחירות, הצטרף לאחר מכן לחרות, על פי הסכם שהבטיח לו מקום מוקדם ברשימת חרות לכנסת השישית, ואת ראשות רשימת חרות בלישכת עורכי-הדין. על סמך הסכם זה זכה בתפקיד מזכיר כללי של הלישכה.

חזרה למישטר הישן

רמעבר לחרות היה מיבצע מדיני מדיה, שאין רבים כמותו בתולדות המדינה. **ה"כ שנתיים בלבד לפני כן עמד שמואל תמיד על במת חוגרבי, צעק לעבר אנשי-חרות מתפרעים: "אלוהים ירחם על המדינה אם חרות תגיע אי פעם לשלטון!"**

לא היתה זאת פליטת פה. כל מיודעיו של תמיד ידעו כי הוא נהג לדבר על חרות בכזו קיצוני, לבטל את כשרונו הפוליטי של בגין כעפרא דארעא. שאר ראשי חרות היו בעיניו כסילים ועוברי-בטל, מלחכי פינת בגין ותו לא.

לא היה זה המעקר היחיד לתמיחה. חשיבה יותר (למי שלא הכיר את תמיד) היתה הסתירה הגמורה וה"מוחלטת בין העקרונות המוצהרים של "המישטר החדש" לבין מהותה של תנועת החרות. למשג:

"המישטר החדש", בעקבות העולם הזה, הכריז על כל המפלגות הקיימות, מחרות ועד מפ"ם, כעל שותפות במישטר-החלוקה. איך יכול היה תמיד להצטרף למחרת היום למפלגה כזאת?

"המישטר החדש" דגל בהפרדה מוחה לטת בין המדינה והדת. חרות רדגת ותומכת בכל כוחה בכפייה הדתית, ומת' נגדת באופן קיצוני לרעיון ההפרדה.

"המישטר החדש" דגל, אם כי בצורה מטושטשת ובלתי-מחייבת, ביוזמה חדשה להשגת שלום ישראל-ערב. חרות תובעת ללא-הרף פעולות-תגמול, חולמת על "מיבצע שיחרור" שיביאו להקמת מדינה יהודית משני עברי הירדן.

"המישטר החדש" תבע את ביטול הסוכנות היהודית. חרות משתתפת בהנהלת הסוכנות, מקבלת מה-סוכנות הקצבה של למעלה משני מיליון לירות לשנה.

הרשימה היא ארוכה, אך אין היא מפריעה לתמיד. לא מפני שהוא ציני, אלא מפני שאינו מייחס שום ערך לעקרונות. רעיונות "המישטר החדש" היו גזורים למטרה מסוימת. כשחלפה מטרה זו, שוב חדלו מלעניין אותו. למען הקטרה החדשה היה מוכן לדגול ברעיונות הפוכים — או בדבר גמל-היפוכו? יחד.

מה היתה המטרה החדשה? בכך לא היה ספק, מן הרגע הראשון לכל מי שהכיר את תמיד: להדיח את בגין ולהשתלט על תנועת-החרות.

נאמנות לבגין — עד לרגע האחרון

והי מטרה לגיטימית בהחלט. יכול אדם להצטרף למפלגה — אם הוא מסכים לעקרונותיה היסודיים — מתוך מגמה להגיע בה לשלטון ולשנות בה את הטעון, לדעתו, שיוני.

אילו היה תמיד מכריז על עצמו כעל אופוזיציה בחרות, אילו היה מגיש לתנועה מצע אלטרנטיבי משלו, מנהל בכל סניפה תעמולה למצע זה, מתייצב לבחירות בתנועה זוכה לכוח — לא היה מעורר את השינואה הנוראה המקיפה אותו כיום. בגין ואנשיו היו לוחמים בו, אך מתוך כבוד, ואולי אפילו מתוך הערכה.

תמיד הלך בדרך אחרת — בהתאם לאופיו. הוא הפניו בכל הזדמנות את נאמנותו לבגין — בצורה שהגיעה, לעיתים, לגבול הטעם הטוב. הוא לא השמיע שום ביקורת, ולא כל שכן מצע חדש.

כמנהל מועצה-הבחירות של גח"ל-פ.ל. כדרכו, הרעש היה רב, יחסי-הציבור היו מצויינים, העתונים נחמל-לכסיו מכספיהם. אבל האיש היחיד שהוכר בידיעות הרבות